

**KODRLOVÁ, Ida - ČERMÁK, Ivo. Sebevražedná triáda: Virginia Woolfová,
Sylvia Plathová, Sarah Kaneová. Praha : Academia, 2009, 266 s., ISBN
978-80-200-1524-2**

Lucia Ištoňová, istonova@saske.sk

Publikácia „Sebevražedná triáda“ zachytáva dielo, život a smrť troch významných anglických autoriek 19. a 20. storočia. V siedmych kapitolách autori ponúkajú hlboký psychologický ponor do tvorby Virginie Woolfovej, významnej predstaviteľky literárnej techniky prúdu vedomia, Sylvie Plathovej, spoluzakladateľky konfesionalnej poézie a Sarah Kaneovej, ktorá výrazným spôsobom prispela k rozvoju divadla priamej skúsenosti. Hoci tieto tri autorky tvorili svoje diela v rozličných časových obdobiach, spoločenských pomeroch a ich prístup k tvorbe sa líšil, označenie triáda je na mieste a to vďaka nosnému spoločnému menovateľu. Všetky tri autorky sa rozhodli svoj život ukončiť dobrovoľne Woolfová – utopením, Plathová – plynom a Kaneová – obesením.

Prvá kapitola sa zaoberá samovraždou v kontexte duševných porúch a kreativity. Táto kapitola je kľúčová pre pochopenie vzájomných vzťahov a kauzality medzi mierou kreativity, pravdepodobnosťou suicídia a prítomnosťou duševnej poruchy. Kapitola sumarizuje niekoľko štúdií realizovaných na spisovateľoch a básnikoch, z ktorých vyplýva, že táto časť populácie je náchylnejšia na výskyt duševných porúch, pričom básnici trpia bipolárnou poruchou častejšie, ako zvyšok populácie. Autori uvádzajú, že umelci sú celkovo vystavení riziku samovraždy trojnásobne oproti bežnej populácii, pričom najčastejšie sa o samovraždu pokúšali básnici. V kapitole je objasnené, že pri analýze literárneho diela je často možno naraziť na tzv. lingvistický prediktor suicídia.

V druhej kapitole autori podrobne analyzujú samovraždu ako psychologický fenomén. Uvádzajú jej rizikové faktory, ktoré členia na biopsychosociálne, enviromentálne a sociokultrúne. Následne sa kapitola podrobne venuje rozboru intrapsychických rizikových faktorov suicídia: neznesiteľná psychická bolesť, kognitívne zovretie, nepriame prejavy, neschopnosť prispôbiť sa, narušená sila ja, rovnako ako aj interpersonálnych rizikových faktoroch suicídia: interpersonálne vzťahy, odmietnutie – agresia, identifikácia – stiahnutie sa.

Tretia kapitola je zameraná na psychologickú analýzu literárneho diela. Primárnym cieľom psychologickéj analýzy diela je snaha porozumieť životným príbehom a ich manifestácii v literárnych dielach. Autori uvádzajú tri prístupy k analýze literárnej tvorby v kontexte suicídia – ide o prototypickú scénu, lingvistický prediktor samovraždy a napokon tému identity.

Vo štvrtnej kapitole sa autori zameriavajú na životné príbehy samovražednej triády, kde postupne popisujú rodinnú anamnézu so všetkými jej špecifikami. Atmosféru ranného detstva, strasti dospelovania a prežívanie dospelosti. V tejto biograficky ladenej kapitole sú akcentované predovšetkým traumatické udalosti zo života autoriek, ktoré formovali ich osobnosti a v končenom dôsledku v nemalej miere prispeli k ich tragickému ukončeniu života.

Piata kapitola, v nadväznosti na štvrtú, nerozoberaná životné príbehy autoriek, ale presúva pozornosť na príbehy samotných diel. Autori postupne popisujú a analyzujú obsahovú náplň najvýznamnejších diel z pera Virginie Woolfovej – Plavba, Pani Dallowayová, Orlando či Vlvy; Sylvie Plathovej – Pod skleneným zvonom, Zbierka básni a Sarah Kaneovej – Spustošenie, Faidra, či Očistenie.

Predposledná kapitola, ktorá je zároveň aj najrozsiahlejšou kapitolou publikácie, zameriava pozornosť na vnútorný príbeh diela. Ten predstavuje psychologicky významné motívy, ktoré sú v prípade autoriek mnohokrát vo vzťahu k ich životom a smerovaniu k samovražde. Cieľom kapitoly je ponúknuť náhľad na to, ako psychické procesy vedúce k samovražde naplnili, ba priam až pohltili tvorbu Woolfovej, Plathovej a Kaneovej. Autori upozorňujú, že sa pri analýze nepokúšali potvrdiť už existujúce teórie suicídia, ani možné psychiatrické diagnózy spisovateľiek. V tejto kapitole sú postupne analyzované: téma smrti, vzťah k významným ľuďom v ich živote, self a perverzný svet. Kapitola je ukončená rozborom vzťahu vnútorného príbehu diela k samovražde.

V siedmej kapitole s rovnomenným názvom ako samotná publikácia, hľadajú autori spoločné znaky, ale aj odlišnosti medzi životnými príbehmi skúmaných spisovateľiek. Kapitola analyzuje akým, či už rovnakým, alebo odlišným spôsobom autorky manifestovali svoje životné príbehy popretkávané psychickým utrpením do príbehu svojich diel. Akým spôsobom sa menila tvorba autoriek s blížiacou sa samovraždou, a ako samovraždy spôsobili ich literárnu nesmrteľnosť a boli zdrojom fascinácie pre ďalšie generácie.

Publikácia „Sebevražedná triáda“ predstavuje jedinečné prepojenie životných príbehov predstaviteľiek krásnej literatúry s hlbokou psychologicko-literárnou analýzou akcentujúcou tému suicídua. Umožňuje čitateľom nahliadnuť do vnútorného sveta troch významných spisovateľiek Woolfovej, Plathovej a Kaneovej a za pomoci autorov pochopiť literárnu manifestáciu psychických procesov vedúcich k samovražde. Vďaka svojej vysokej odbornosti, terminologickej náročnosti a precíznemu spracovaniu je táto publikácia vhodná predovšetkým pre študentov a absolventov psychológie, avšak svojou čtivosťou ľahko zaujme aj laického čitateľa so záujmom o danú problematiku.